

Vrijwillige inzet,
voor jezelf,
voor een ander,
met elkaar

Gemeente Delft

Vrijwilligerswerk wordt steeds belangrijker in onze samenleving. Heel veel vrijwilligers zetten zich in diverse sectoren in voor de samenleving; in de zorg, sport en cultuur en voor het milieu.

Ook binnen Delft zijn vrijwilligers zeer belangrijk voor een leefbare en actieve stad. Vrijwilligers zijn onmisbaar in de participatiesamenleving. Een goede reden om de gegevens over vrijwilligers op een rij te zetten.

In deze factsheet komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Vrijwilligerswerk... wat is het precies?
- Waarom is vrijwilligerswerk belangrijk?
- Vrijwilligerswerk in cijfers

Wil je meer informatie over de cijfers?

Neem dan contact op met Graziella Vitale van Gegevensmanagement/Onderzoek en Statistiek (gvitale@delft.nl).

Wil je meer weten over vrijwilligerswerk?

Neem dan contact op met Hafida Azouagh van Samenleving (hazouagh@delft.nl).

Vrijwilligerswerk...wat is het precies?

Wat verstaan we onder vrijwilligerswerk?

Met vrijwilligerswerk bedoelen we dat mensen zich in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald inzetten voor anderen of voor de samenleving.

Uit bovenstaande omschrijving blijkt dat vrijwilligerswerk een aantal kenmerken heeft:

- het is onbetaald
- het is niet verplicht
- het komt ten goede van anderen of van de samenleving
- er is een zekere mate van organisatie

Verschillen in vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk kan verschillen in de duur van de werkzaamheden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen structureel vrijwilligerswerk en episodisch vrijwilligerswerk. Structureel vrijwilligerswerk wordt in het kader van een gestructureerd verband en op frequente basis uitgevoerd. Episodisch vrijwilligerswerk is meer van deze tijd en wordt niet op structurele basis gedaan. Deze vorm van vrijwilligerswerk biedt meer flexibiliteit.

Trend

Het traditionele vrijwilligerswerk is aan verandering onderhevig: vrijwilligers kiezen in toenemende mate voor een kortdurende projectmatige inzet. Een bekend voorbeeld hiervan is NL Doet, waarbij individuen en/of groepen zich kunnen aanmelden om voor een dag zich als vrijwilliger in te zetten voor de maatschappij. Een andere trend is dat vrijwilligers steeds meer kijken naar wat het werk inhoudt en wat het voor hen oplevert. Het moet passen bij de ambities, bij het sociale leven of bij hun beleving van plezier maken.

Motieven voor vrijwilligerswerk

Mensen die vrijwilligerswerk doen hebben daar uiteenlopende motieven voor: de wens om te helpen, zich nuttig te voelen, plichtsbesef, persoonlijke ontwikkeling, vaardigheden leren, carrièremotieven, vrijetijdsbesteding en sociale contacten opdoen. Omgekeerd verhoogt een uitgebreid sociaal netwerk de kans om vrijwilligerswerk te doen. Bovendien is de kans dat mensen zich actief inzetten voor een organisatie of vereniging veel groter als ze gevraagd worden om vrijwilligerswerk te doen dan als ze op eigen initiatief moeten beginnen.

Mantelzorg: niet hetzelfde als vrijwilligerswerk

Veel mantelzorgers beschouwen hun inzet vaak als vrijwilligerswerk. Toch is mantelzorg niet hetzelfde als vrijwilligerswerk. Mantelzorg vindt plaats in familieverband of in de vrienden- of kennissenkring, terwijl vrijwilligerswerk in georganiseerd verband gedaan wordt.

Daarnaast is mantelzorg over het algemeen geen vrije keuze: vrijwilligerswerk kies je, mantelzorg overkomt je. Maar er is een relatie: vrijwilligers worden veel ingezet ter ondersteuning van mantelzorgers, zodat zij hun mantelzorgtaken kunnen blijven uitoefenen.

Risico

Met het toenemend beroep op de zorg en de beperkte middelen die daar tegenover staan, wordt vrijwillige inzet steeds noodzakelijker. Er wordt steeds meer gevraagd van vrijwilligers, mantelzorgers, vrijwilligersorganisaties en organisaties met vrijwilligers. Zij moeten daarbij als het nodig is ondersteuning kunnen krijgen, zodat zij zich verantwoord vrijwillig willen en kunnen (blijven) inzetten.

Waarom is vrijwilligerswerk belangrijk?

Belang van vrijwilligerswerk

Politiek en maatschappelijk gezien wordt er grote waarde gehecht aan de eigen verantwoordelijkheid en betrokkenheid van burgers. De overheid streeft naar een zogenoemde participatiesamenleving. Het verrichten van vrijwilligerswerk is een belangrijke indicator van maatschappelijke betrokkenheid en participatie. Het gaat immers om vrijwillige inzet van burgers voor anderen en voor de samenleving. Vrijwilligerswerk heeft naast een maatschappelijke ook een sociale functie. Door het verrichten van activiteiten voor een organisatie kunnen immers ook sociale contacten en daarmee sociale netwerken ontstaan die van belang zijn voor de sociale samenhang in de samenleving.

Waarom houdt de gemeente Delft zich ermee bezig?

Een vrijwilliger ervaart plezier en heeft het gevoel een zinvolle bijdrage te leveren door iemand te helpen. Vrijwilligerswerk biedt de mogelijkheid om sociale contacten te leggen en te onderhouden, ergens bij te horen. Als vrijwilliger kun je een bijdrage leveren aan de samenleving, aan je stad of anderen en tegelijkertijd iets doen waar je goed in bent, nieuwe vaardigheden ontwikkelen en het activiteitsaanbod in de stad vormgeven. Vrijwillige inzet in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is essentieel voor een sociaal betrokken samenleving en voor inwoners zelf is de vrijwillige inzet die zij leveren ook belangrijk.

Ambitie van Delft

De ambitie van Delft is om het vrijwilligerswerk daar waar nodig te ondersteunen om een belangrijke plaats te behouden in de veranderende Delftse samenleving. Maar het is ook de ambitie van Delft om samen met vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties waar veel vrijwilligers werken het grote potentieel van mensen die graag een bijdrage leveren als het hen gevraagd zou worden, beter te benutten.

Ondersteuning vrijwilligers in Delft

Voor veel initiatiefnemers van projecten in Delft is het vinden van de juiste financiers nu een grote klus. Fondsen zijn onbekend en worden niet aangeschreven waardoor niet alle financieringsmogelijkheden worden benut.

Met **Delftsefondsen.nl** willen de Samenwerkende Fondsen in Delft het zoeken naar financiering gemakkelijker maken. Met behulp van een handige Quicksan weet men snel bij welke fondsen kansen liggen.

Iedereen die iets in Delft wil organiseren, bijvoorbeeld op gebied van welzijn, vrijwilligerswerk, educatie, kunst & cultuur of natuur & milieu kan gebruik maken van de website. Per fonds is aangegeven wat de criteria zijn om in aanmerking te komen voor een financiering.

Delft voor Elkaar is verantwoordelijk voor de (basis) welzijnsvoorziening voor vrijwilligerswerk in Delft. Zij biedt ondersteuning aan burgerinitiatieven en de Vrijwilligersvacaturebank is een ook een onderdeel van Delft voor Elkaar. De vrijwilligersorganisaties die op zoek zijn naar vrijwilligers kunnen een vacature op de vrijwilligersvacaturebank plaatsen, zodat Delftenaren die vrijwilligerswerk zoeken weten wat de mogelijkheden zijn in Delft.

Stichting Samen Delft biedt ondersteuning voor projecten die mensen bij elkaar brengen. Zij kan ondersteunen bij het organiseren van een project, subsidieregeling, zoeken naar mogelijke sponsors en/of donateurs etc. Daarnaast inventariseert Stichting Samen Delft de mogelijkheden tot vrijwilligerswerk voor de diverse doelgroepen w.o. vluchtelingen, mensen met een beperking (LVB en GGz) en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

SESAM academie adviseert en ondersteunt maatschappelijke organisaties waar vrijwilligers actief zijn. De missie van SESAM academie is het bevorderen van de kwaliteit en professionaliteit van vrijwilligersorganisaties.

Bij **sportverenigingen** zijn veel vrijwilligers actief.

De Sportraad Delft richt zich op ondersteuning en samenwerking van sportverenigingen. De Sportraad organiseert bijvoorbeeld thema- en informatieavonden voor de vrijwilligers van sportverenigingen.

Ook **studenten** doen vrijwilligerswerk in Delft. **TU Delft** en de gemeente hebben een convenant gesloten om de betrokkenheid bij elkaar en bij de Delftse samenleving te vergroten. Dat voornemen uit zich onder meer in de inspanningen om meer studenten te interesseren voor vrijwilligerswerk.

Studenten Vrijwilligerswerk Delft (SVD)

Sinds een aantal jaren is de Studenten Vrijwilligerswerk Delft (SVD) actief in de stad. SVD verbindt studenten aan vrijwilligersvacatures in Delft.

Zowel de gemeente als de TU zijn hierbij betrokken vanuit het convenant tussen stad en universiteit, waarin het verbinden van de beide communities een van de hoofdoelen is.

Vrijwilligerswerk in cijfers

Vrijwilligers in Nederland

Exacte gegevens over het aantal vrijwilligers in Nederland zijn lastig te geven, omdat de cijfers per onderzoek variëren, afhankelijk van de vraagstelling en de timing van het onderzoek. Uit het meest recente Gezondheidsonderzoek van de GGD (2020) blijkt dat 25% van de Nederlanders (van 19 jaar en ouder) vrijwilligerswerk verricht.

Vrijwilligers in de regio

In onderstaande tabel staat het percentage vrijwilligers voor diverse steden in de regio*.

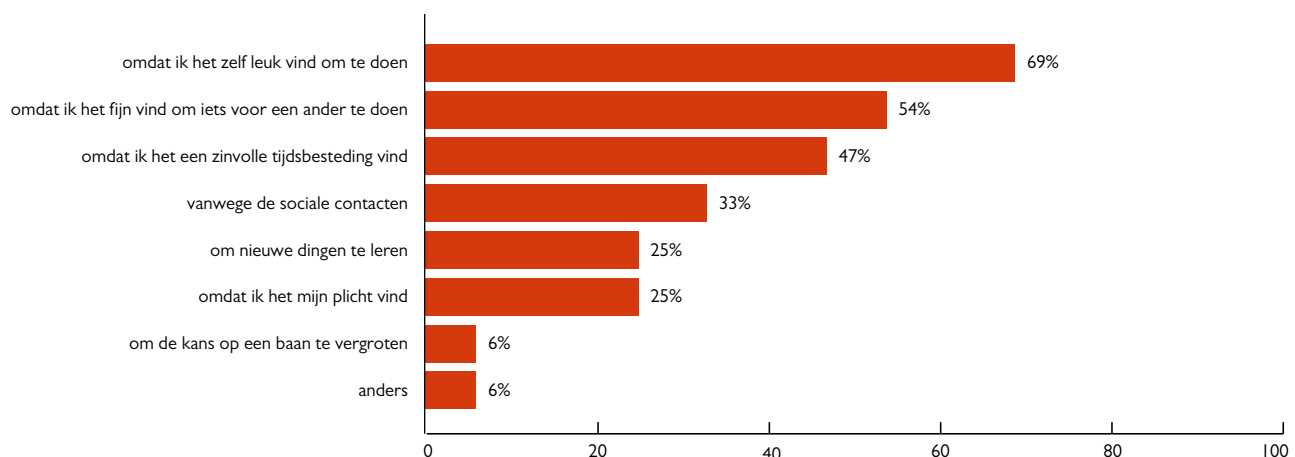
Plaats	vrijwilligerswerk
Nederland	25%
Haaglanden	22%
Den Haag	20%
Rotterdam	19%
Leiden	40%
Delft	29%
Leidschendam-Voorburg	24%
Midden-Delfland	35%
Pijnacker-Nootdorp	26%
Rijswijk	21%
Wassenaar	29%
Westland	30%
Zoetermeer	19%

* Gezondheidsenquête 2020, cijfer Leiden uit Stadsenquête Leiden 2019, Delftse cijfer is uit Omnibusenquête 2021

Vergeleken met Delft verrichten de inwoners van Den Haag, Rotterdam, Rijswijk en Zoetermeer in mindere mate vrijwilligerswerk. In Leiden en Midden-Delfland ligt dit aandeel hoger.

Redenen om vrijwilligerswerk te doen (berekend op aandeel vrijwilligers)

bron: O&S Delft, Omnibus 2021

Hoe staat het in Delft met de vrijwilligers?

In Delft stellen we in de Omnibusenquête al een aantal jaar de vraag of mensen vrijwilligerswerk verrichten. Uit de meest recente versie (2021) blijkt dat 29% van de Delftenaren vrijwilligerswerk verricht. Bijna de helft van de vrijwilligers doet dit op regelmatige basis en besteedt hier gemiddeld 6,1 uur per week aan. Van de vrijwilligers geeft 36% aan dit slechts af en toe te doen en voor 16% is het sterk wisselend.

Ten opzichte van 2008 is het aandeel vrijwilligers ongeveer gelijk gebleven.

In welke sectoren?

Sport blijft de belangrijkste sector waarin mensen vrijwilligerswerk verrichten (30%), al is dit wel afgenomen ten opzichte van 2008 (37%). Op afstand volgen de sectoren cultuur (14%), school (13%) en religie (11%).

Erkenning en mate van ondersteuning

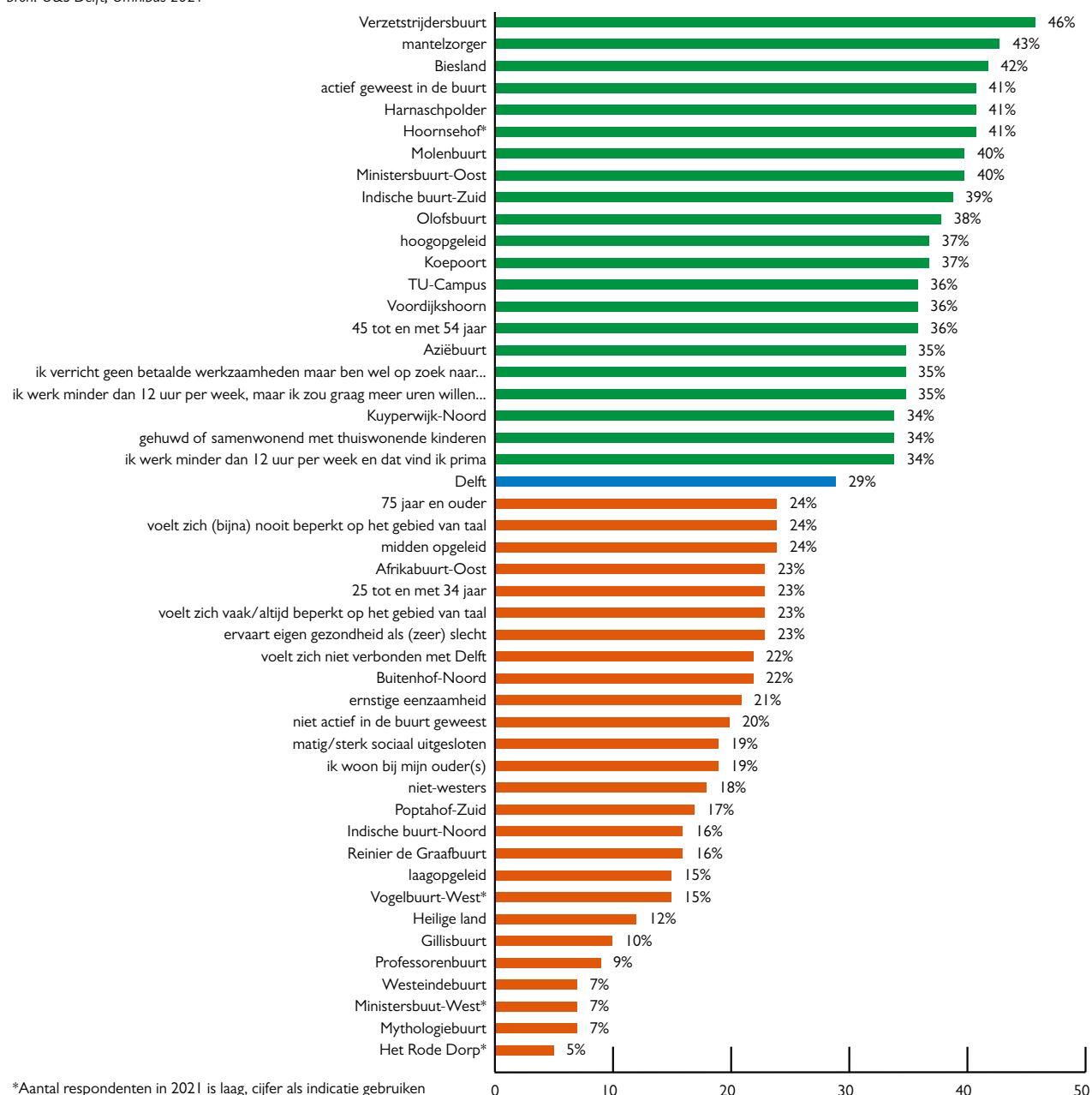
Bijna acht op de tien Delftse vrijwilligers voelen zich voldoende erkend (4% heeft dit gevoel niet). Twee derde deel van de vrijwilligers geeft aan zich voldoende ondersteund te voelen (5% heeft dit gevoel niet).

Motieven van vrijwilligerswerk

De belangrijkste motieven van vrijwilligers zijn 'omdat ik het zelf leuk vind om te doen' (69%) en 'omdat ik het fijn vind om iets voor een ander te doen' (54%). Bijna de helft van de vrijwilligers (47%) vindt vrijwilligerswerk een zinvolle tijdsbesteding, 33% doet het vanwege de sociale contacten, 25% wil nieuwe dingen leren en eveneens 25% ziet het als plicht. Een beperkt deel van 6% ziet vrijwilligerswerk als een opstap naar een baan.

Delftse vrijwilligers, naar achtergrondgegevens

bron: O&S Delft, Omnibus 2021

*Aantal respondenten in 2021 is laag, cijfer als indicatie gebruiken

In dit figuur is in één oogopslag te zien wie in meerdere mate vrijwilligerswerk verricht (de groene balken) en wie dit in mindere mate doet (de rode balken). We hebben een verschil van 5% of meer of minder dan het Delfts gemiddelde aangehouden.

Van de bewoners uit Verzetstrijdersbuurt verricht 46% vrijwilligerswerk, 43% van de mantelzorgers, 41% van de mensen die actief in de buurt zijn geweest, onder de mensen die niet actief in de buurt zijn geweest is dit aandeel 20%. De laagste aandelen vrijwilligers zien we bij de bewoners uit de buurten: Gillisbuurt (10%), Professorenbuurt (9%), Westeindebuurt (7%), Ministerbuurt-West (7%), Mythologiebuurt (7%) en Het Rode Dorp (5%).

Studenten

Uit de Omnibusenquête blijkt dat het aandeel vrijwilligers onder studenten/scholieren¹ gelijk ligt aan het Delfts gemiddelde: 30%. Dit is redelijk gelijk aan 2017 en 2019. Gemiddeld besteden studenten/scholieren 7,1 uur per week aan vrijwilligerswerk. Zoals te verwachten is, doen veel studenten vrijwilligerswerk bij hun studentenvereniging of studievereniging. Net als voor alle vrijwilligers geldt ook voor studenten dat het belangrijkste motief om vrijwilligerswerk te doen is dat zij het zelf leuk vinden (81%, Delft: 69%). De motieven die bij studenten belangrijker zijn dan voor gemiddeld alle vrijwilligers zijn: het is een zinvolle tijdsbesteding (56%, Delft: 47%), vanwege de sociale contacten (45%, Delft: 33%), om nieuwe dingen te leren (51%, Delft: 25%) en om de kans op een baan te vergroten (19%, Delft: 6%).

¹ Onder studenten/scholieren vallen jongeren tot en met 34 jaar die schoolgaand of studierend zijn

Vrijwilligerswerk uitgediept

Vrijwilligerswerk en eenzaamheid

Het lijkt erop dat mensen die vrijwilligerswerk verrichten minder eenzaam zijn dan mensen die dit niet doen; 33% van de vrijwilligers zijn eenzaam tegenover 43% van de mensen die geen vrijwilliger zijn.

Van de mensen die niet eenzaam zijn, verricht 32% vrijwilligerswerk, tegenover 21% van de mensen die ernstig eenzaam zijn. Kijken we naar de eenzaamheidscijfers in de regio en de percentages vrijwilligers, dan zien we dat in gemeentes met relatief veel vrijwilligers het aandeel eenzame mensen lager ligt. In Rijswijk bijvoorbeeld is het aandeel eenzamen hoger (53%) en zijn er minder vrijwilligers (21%). Dit geldt ook voor Zoetermeer: 50% is eenzaam tegenover 19% dat vrijwilliger is. Het omgekeerde in Midden-Delfland: minder eenzamen (40%) en meer vrijwilligers (35%).

Eind 2013 deed TNS NIPO in samenwerking met Coalitie Eribj een onderzoek naar eenzaamheid en vrijwilligerswerk. Wat blijkt uit dit onderzoek?

- Bij eenzame vrijwilligers spelen sociale motieven, zoals het opdoen van contacten en ergens bij horen een belangrijkere rol bij het doen van vrijwilligerswerk dan bij niet-eenzame vrijwilligers. Dit zien we ook terug in de cijfers van de Omnibusenquête: voor 33% van de niet-eenzame vrijwilligers zijn de sociale contacten een reden om vrijwilligerswerk te verrichten, onder eenzame vrijwilligers ligt dit aandeel op 39%;
- Eenzame vrijwilligers denken dat zónder hun vrijwilligerswerk hun gevoelens van eenzaamheid veel sterker zouden zijn. Vrijwilligerswerk is niet de oplossing, maar vermindert wel de mate van eenzaamheid;
- Eenzame mensen vinden het vaker dan anderen belangrijk dat vrijwilligerswerk echt bij ze past en voldoening geeft. Ook vinden ze de werksfeer van belang.

Vrijwilligerswerk en gezondheid

Tussen vormen van participatie zoals vrijwilligerswerk en gezondheid bestaat een wederkerig verband. Gezondheid kan het doen van vrijwilligerswerk beïnvloeden en andersom.

Uit een onderzoek Aanvullend voorzieningengebruik (Avo, 2007) blijkt dat mensen van 16 jaar en ouder die hun gezondheid als minder goed ervaren, minder vaak vrijwilligerswerk doen (25%) dan mensen die hun gezondheid als goed ervaren (30%). We krijgen eenzelfde beeld uit de Omnibusenquête: 30% van de Delftenaren die hun eigen gezondheid als (zeer) goed ervaren verricht vrijwilligerswerk, tegenover 23% van de Delftenaren die hun eigen gezondheid als (zeer) slecht ervaren.

Gebruikte bronnen:

- <http://www.nl.wikipedia.org/wiki/Vrijwilligerswerk>
- <https://www.movisie.nl/kennisdossiers/vrijwillige-inzet>
- CBS, POLS en EBB, 2015
- CBS “Wie doet vrijwilligerswerk?” Sociaaleconomische trends, 2015/04
- GGD Haaglanden, Gezondheidsmonitor, 2020
- GGD Haaglanden, Gezondheidsmonitor, 2016
- Gezondheidsatlas Rotterdam Rijnmond, 2016
- Stadsenquête Leiden, 2019
- Uitvoeringsnotitie Gezond & Wel, Gemeente Delft, 2013
- O&S Delft, Omnibusenquête, 2021

